

Stern Márton

Ez az anyai nagyapám, Stern Márton. A kép Tállyán készült, ahol éltek, az 1930-as években. A nagyapámnak, Stern Mártonnak vegyeskereskedése volt, de csinált ő mindenfélét, még temetkezési vállalkozó is volt. Nagyon ügyes ember, ezermester volt. Ő festette a cégtáblákat. A grófék -- mert Tállyán földbirtokosok voltak --, ha elromlott egy konnektoruk vagy varrógépük stb., akkor a Stern bácsiért küldtek. Az első világháború után a nagyapám tönkrement. Az 1919-es forradalom [lásd: Tanácsköztársaság] alatt kirabolták, és sosem tudott talpra állni. Amire már én emlékszem, Stern nagyapám összegyűjtötte a gallérokat, és elvitte a városba mosatni és keményíteni. És ráadásul melamed is volt, hozzá jártam a héderbe. A nagyapám nagyon vallásos és nagy tudású ember volt, mert fiatalkorában jesivába járt. Tállya nagyon vallásos falu volt, de volt egy zsidó nevű szőlőbirtokos, aki Pesten lakott, tréfli háztartást vezettek, és ráadásul szombaton biciklizett a fia [lásd: szombati munkavégzés tilalma]. De azért ez nem volt 'akkora bűn', mert sok pénzt adott a hitközségnek. Ha kicsit késett a templomból, akkor megvárták a lejmolással. A hitközség fenntartott egy sláfstubot [jiddis: 'hálóhelyiség'], ahol volt két ágy, asztal, mosdó, és ott aludhattak az ajrahok [jiddis: 'vendég'], azaz a koldusok. Ha jött egy ajrah pénteken, akkor a baleboszok [jiddis: 'házigazdák'] odamentek és kérdezték, hogy 'van már vacsorája?'. 'Nincsen.' 'Hát akkor jöjjön hozzánk.' Ha volt, akkor szombat délelőtt jöjjön. Úgyszólván veszekedtek az ajrahért.